

„Tėvynė“ Savaitinis Laikraštis

Leidžia kas Pankadienį
Suaivėjimas Lietuvių Amerikoje
Dr. M. J. Vinikas, Sekr. ir Adm.
PRENUMERATA METAMS:
Jungtinėse Valstijose \$1.50
Kitose Valstybėse \$2.00
„T E V Y N Ė“
307 W. 30-th Street, New York, N. Y.

T E V Y N Ė

SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ AMERIKOJE ORGANAS

Telefonas LAckawanna 4-5529

The Lithuanian Weekly „Tėvynė“

Published Every Friday
By the Lithuanian Alliance of America
Dr. M. J. Vinikas, Sec'y & Mgr.
YEARLY SUBSCRIPTION RATES:
In the United States \$1.50
To Foreign Countries \$2.00
„T E V Y N Ė“
307 W. 30-th Street, New York, N. Y.

No. 5

Acceptance for Mailing at Special Rate of Postage provided for in
Section 1103, Act of October 3, 1917, Authorized on June 27, 1918.

New York, N. Y., Sausio (January) 29, 1937.

Entered as Second Class Matter November 28, 1910, at the
Post Office at New York, N.Y., under the Act of March 3, 1879.

Vol. XXVIII

Dideli Potviniai Amerikoje

CHICAGO, ILL. — Trylikoje vidurvakarinių valstijų siaučia dideli potviniai, kurių didžiausi Ohio upės pakraščiuose. Per tuos potvinius jau virš 60 žmonių žuvo ir apie 500,000 neteko pastogės. Potvinių apimtose srityse žmonės kencia badą ir šaltį, nes pastaruoju laiku tenai pradėjo šalti ir snigti. Esant suterštam vandeniui ir neturint tinkamos prieglaudos bei maisto, nelaiminguosius pradeda ištikti naujos nelaimės: influenza, plaučių uždegimas ir kitokios ligos.

Medžiaginiai nuostoliai jau labai dideli. Vien Arkansas valstijoje nuostolių padaryta iki \$24,000,000. Daugelis miestų ir miestelių liko be vandens, kuro ir šviesos. Louisville, Ky. du trečdaliai gyventojų potvinių išvyti iš gyvenamųjų vietų. Miesto didelis chaosas. Ohio upės vanduo Cincinnati mieste pakilo iki 80 pėdų augščia normos. Septinta to miesto dalis apsemta vandeniu. Šis miestas bene daugiausia nuo potvinių nukentė. Tokio didelio šiam miestui potvinio dar niekad nebuvo. Iki pastarųjų dienų apskaičiuojama, kad ten jau virš \$8,000,000 vertės nuostolių padaryta. Nemaža namų, nustumtų nuo

pamatų, plaukioja gatvėse. Tuo metuose iš viršutinių augščiausių žmonių iškėję galvas pagelbos šaukiasi.

Pittsburgh, Pa., Monongehala upės vanduo buvo pakilęs apie 33 pėdas augščia normos. Tik dėka ištikusiems šalčiams, vanduo pradėjo slugti.

Potvinio ištiktas visas kraštas organizuojasi gelbėti. Prezidentas Rooseveltas atsišaukė į visuomenę bent \$2,000,000 pagelbai sudėti. Jis taipgi įsakė įvairioms valdžios įstaigoms su Raudonojojo Kryžiaus nelaide ištikuosius gelbėti. Potvinio vietas pasiūsta 20,000 WPA pašalpinių darbininkų. Kai kur siunčiama milicija tvarkai daryti.

Indiana upė taip plačiai pradėjo išsiliesti, kad visiems jos apylinėje gyvenantiems žmonėms, skaičiuje virš 100,000 įsakyta kraustytis į augštesnes vietas gyventi. Mississippi upės užtvankos luža ir vanduo pradeda pludyti žmonių gyvenamas vietas: kaimus, miestus ir miestelius.

Potvinių ištiktose vietose įvyksta tragedijų ir žmonių pašiėntimo, vieni kitus gelbstin. Potvinio ištiktose srityse yra nemaža namų, nustumtų nuo

Ispanijos Civilio Karo Žinios

Žuvo Milionas Žmonių.

MADRIDAS. — Ispanijos respublikos karo ministeris M. de Irujo pareiškė spaudai, kad per pirmus 6 civilio karo mėnesius jau žuvęs visas milijonas žmonių. Jis spėja, kad jei karas tęsis dar šešis mėnesius, tai tas skaičius pasidvigubinsias.

Vėl Bombardavo Malagą.

MALAGA. — Sausio 22 d. sukilėliai iš lėktuvų mėtė sprogstančias ir padegiančias bombas į Malagą miestą, pietiniame Ispanijos pajury. Sakoma, kad 50 žmonių užmušta ir daug sužeista.

Tuo pačiu tarpu sukilėlių lėktuvai ir kanulės svaidė sprogimus į centralinę Madrido dalį, netoli Grand Via.

Bombardavo Sukilėlius.

SALAMANCA. — Sausio 22 d. lojalistai iš lėktuvų bombardavo sukilėlių rankose esamą prielauką Ceuta, Ispaniškoje Morokoje. Užmušta 35 žmonės. Šiuo lojalistai atsakė sukilėliams už bombardavimą Malagos ir Madrido.

Krečia Laivus.

GIBALTAR. — Ispanijos sukilėliai sustabdo visų šalių laivus, praplaukiančius netoli Ispanijos ir juose padaro kraują.

Gaudo Laivą iš Amerikos.

HENDAYE, Francija. — Sukilėlių laivai pradėjo blokuoti vakarinį Ispanijos pakraštį. Ypač jie nori sugauti laivą „Mar Cantabrico“, kuris atplaukia iš Amerikos ir lojalistams atveža \$2,000,000 vertės maisto, amunicijos ir lėktuvų. Sukilėliai sakosi, kad per 5 dienas suėmė 7 lojalistų laivus.

Veja iš Madrido.

MADRIDAS. — Apsigyrimo taryba įsakė civiliams gyventojams bėgti 72 valandų apeisti miestą. Jei to nepadarys geru, bus verčiami iš miesto pasitraukti.

Sulaikė Sukilėlius.

HENDAYE, Francija. — Sausio 22 d. Malagos gynėjai sulaikė sukilėlius prie Marbel-

loj. Tai prisipažįsta ir toje srity sukilėlių generolas de Llano. Jis tik teisinasi, buk sukilėliai laikinai stipriną savo pozicijas, todėl ir tolimesnį ėjimą sulaukė.

Ruošė Sukilimą Barcelonoje.

PERPIGNAN, Francija. — Barcelonos policija užtikio apie toną dinamito, kuris buvo paslėptas priešvalstybininkų, kurie rengė sukilimą prieš valdžią. Prie dinamito rasta ir dokumentų, suteikiančių faktus apie rengtą sukilimą.

Stumia Sukilėlius Atgal.

MADRIDAS. — Prie Madrido susirėmimai eina be paliovos. Paskutinėmis dienomis sukilėliams pradėjo nesisekti. Per tris ty pastarųjų dienų, būtent nuo sausio 21 iki sausio 24 dienai lojalistai keliuose svarbiuose strateginiuose punktuose pastumė sukilėlius atgal. Tačiau sukilėliai miestą pasiekia iš didžiulių kanuolių ir jį bombarduoja.

Atsakys Anglijai

LONDONAS. — Vokietijos seimo (reichstago) susirinkimas įvyks sausio 30 dieną. Iš pradžių buvo manyta, kad Hitleris seime sausius vien naminiam reikalams svarstyti ir konstituciją taisyti, bet dabar pirmą vietą užims užsienio reikalai. Hitleris šiame posėdyje atsakys Anglijai į notą, reikalaujanti iš Ispanijos sukilimą. Ką Hitleris pasakys, dar nežinoma, tačiau spėjama, kad jis pastatys tokias sąlygas, kurių jokia valstybė negalės išpildyti ir tuo būdu jis ras išeigą remti Ispanijos sukilėlius. Bet remdamas Ispanijos sukilėlius Hitleris žaistų su ugnimi, nes gali išprovokuoti karą su Francija ir Anglija, kurios, aišku, to karo nenori.

Susekė Auto Unijoj Šnipą

DETROIT, MICH. — Automobilų Darbininkų Unijos darbininkai susekė, kad unijos finansų sekretorius, Leon Scott, yra kartu ir automobilų kompanijos šnipas. Scott prisipažino, prisipažino tarnauti šnipų agenturai, kuria jis teikė nuolatinę informaciją apie unijos veikimą. Scott numas kuotas unijos susirinkime. Šnipas, darbininkų koliojamas, išlydėtas iš svetainės ir jam įsakyta apeisti miestą, ką jis ir padarė.

Rusija Statosi Fortus

LONDONAS. — Čia pasiekia žinios, kad Sovietų Rusija stipriai fortifikuoja visą savo vakarų pasienį. Nauji fortai baigiama įrengti Suomijos, Estijos ir Latvijos pasieniuose. Netrukus manoma fortus statyti ir Lenkijos pasieny. Šios rusų fortifikacijos yra modernios ir panašios Magino fortifikacijoms, kurias Francija pastatė Vokietijos-Francijos pasieny. Jos turi netik ką, bet ir požemines lėktuvams stotis. Tai, aišku, dalykas, daroma apsigynimui nuo Vokietijos.

JAU ISROMINO 150,000 NACIŲ.

BERLYNAS. — Vokietijoje veikia įstatymas, sulig kurio romijama „protiškai nesveikinti“ žmonės. Tuo įstatymu vaduojantis, Vokietijoje jau išromyta 150,000 abiejų lyčių žmonių.

CHICAGO, ILL. — Geležinkeliečių brolių konferencija nutarė reikalauti pakelti algas 20 nuošimtį, kas reikštų vidutiniškai po \$1.00 kiekvienam darbininkui į dieną. Jei algos nebus pakeltos, gali įvykti geležinkeliečių streikas, kuris parieštų apie 300,000 darbininkų.

Audros Europoje

LONDONAS. — Praeitą savaitę Europą nusautė didelės sniego audros. Spėjama, kad Baltijos ir Šiaurės jurose prigėrė apie 50 žmonių, kuriems laivams nuskenus. Audros nusautė per Angliją, Skandinaviją, dalį Francijos, Vokietiją, Daniją ir Pabaltijo šalis. Daug miestelių ir kaimų užpustyta. Nemaža ir medžiaginių nuostolių padaryta.

ŽUVO 300 KINIEČIŲ.

KANTON, Kinija. — Pearl upėje, apie 100 mylių nuo Kanton, nuskendo laivas Manchuk. Laivas, užgavęs akmenį, tuojau pasinėrė į vandenį. Su juo žuvo ir 300 keleivių, kurių tarpe buvo nemaža moterų ir kudiškių. Išgelbėta tik dalis kaleivių.

TEISIA „TROCKISTUS“

MASKVA. — Sausio 23 d. čia pradėta teisti dar septyniolika Leono Trockio šalininkų, kurie konspiravo prieš esamą valdžią ir ta konspiracija norėjo pasitarnauti svetimos valstybės, būtent Vokietijai ir Japonijai, jei tos valstybės Rusiją karą iškeltų. Tarpe teisiamųjų vyriausias yra Karl Radek, plačiai pagarsėjęs redaktorius, redagavęs komunistų partijos organą „Izvestija“.

Varant per teisminę šarnagą, teisiamieji prisipažįsta esanti kaltais. Jie pareiškia, kad sukilėliai prieš esamą valdžią buvo daromas ir kad minėtoms valstybėms pasitarnauti norėta. Vyriausiu pasitarnavimu toms valstybėms but buvęs, tai sabotazas Rusijos geležinkelių laike karo, kas butų suparalyziavę visą transportaciją, be ko karo laimėjimas neįmanomas. Šitai pareiškęs Karl Radek. Karą laimėjus, Vokietijai buvo žadama didelė dalis turtingosios Ukrainos, o Japonijai prie jūrų prieinančios Rusijos

Teroras Vilnijoje Tęsiamas

KAUNAS. — Paskutinėmis dienomis lenkų valdžios varojimas teroras Vilniaus krašte pasiekė savo augščiausias ribas. Be visos eilės naujų kratų ir pogromų prieš lietuviškas organizacijas, lenkai ėmėsi naikinti ir lietuviškuosius švietimo židinius. Štai, šių metų pradžioje lenkų švietimo vadovybė nutarė nuo 1937 metų rugsėjo mėn. 1 d. uždaryti švenčionių lietuvių gimnaziją. Tokiu būdu, 18 metų gyvavusi lietuviška švietimo įstaiga jau galutinai likviduojama. Švenčionių lietuvių gimnazija išleido apie 100 abiturientų, iš kurių šiuo metu jau daugelis yra baigusius augščiausius mokslus.

Vykdydami tolimesnį lietuvių įstaigų pogromą, sausio 5 d. lenkai sulaikė dviejų lietuviškų vaikų darželių veikimą Vilniuje. Tą dieną Vilniaus miesto storasta pasikvietė šv. Kazimiero draugijos pirmininką kun. prof. V. Taškuną, ir iš jo pareikalavo žinių apie Vilniuje laikomus lietuviškus vaikų darželius. Be to, sausio mėn. pradžioje dar buvo padaryta visda eilė kratų lietuviškose įstaigose. Krata buvo padaryta

ir Vilniaus lietuvių mokslo draugijoje. Lenkų slaptosios policijos valdininkai smulkiai peržiūrėjo mokslo draugijos bibliotekoje esamas lietuviškas knygas. Drauge dar kartą buvo padaryta krata šv. Kazimiero ir lietuvių labdarybės draugijose.

Paskutiniu metu iš Vilniaus krašto nepriklausomąją Lietuvą pasiekė vėl šurpios žinios apie prasidėjusius Vilniaus krašte lietuvių veikėjų areštus. Pirmiausia areštuotas buvęs Vilniaus lietuvių tautinio komiteto pirmininkas Konstantinas Stašys. Kaip žinoma, neseniai lenkų valdžia Tautinio Vilniaus Lietuvių Komiteto veikimą sustabdė. Konstantinas Stašys kelis metus buvo šio komiteto pirmininku. Kaip Vilniaus lietuvių delegatas jis dažnai važinėjo į Varšavoję esančias lenkų augščiausias įstaigas, kuriose gindavo persekiojamus okupuotuosius lietuvius. Taip pat jis Vilniaus lietuvių atstovaudavo tarptautinėse mokymų konferencijose. Konstantino Stašio areštavimas yra nepaprastai skaudus smugis okupuotiems lietuviams. Tsb.

Bombos Lisbone

LISBON, Portugalija. — Praeitą savaitę čia atsinaujino teroras, sprogdinant bombomis valdiškas įstaigas. Pirmiau keltas bombų išsprogdinta švietimo ministerijos rumuose, Portugalijos radio klube, Ispanijos konsulate, Barcelona pašto stoty ir Vacuum Oil Co. stoty. Dabar bomba išsprogdinta karo ministerijoje. Bombos sprogdimas padegė karo ministerijos rumus, bet gaisrą pasiekė greitai užgesinti. Kas ši terorą veda — kol kas, dar nesusekta, nors Portugalijos spauda spėja, buk tai Ispanijos raudonųjų darbas.

Suiminėja Kazimiečių Knygas

„Vilniaus Rytotojus“ rašo, kad iš Vilniaus provincijos atvykę žmonės pasakoja, jog Vilniaus ir Balstogės vaivados sulaukė keliose apskrityse lietuvių šv. Kazimiero Draugijos veikimą, dabar važinėja po sodžius valdžios viršaičiai ir policijos atstovai, kurie suima iki šiol atskirai neuždarytus šios draugijos skyrių kanceliaries ir skaitomąsias lietuviškas knygas, išduodami pakvitavimus. Vietomis tos knygos yra laikomos valdžios įstaigų arba policijos sandėliuose, o kai kur persiunčiamos apskričių storastijoms.

ZODIS PRIKLAUSO VATICANUI.

KAUNAS. — Iš atitinkamų sluoksnių sužinoma, kad netrukus Vyskupatas rengiasi siųsti į Vatikaną savo atstovus tartis del paskutinės KVC konferencijos rezoliucijos, liečiančios bažnyčios turtų nusavinimą. Kaip žinoma, daugumas kunigų yra nusistatę prieš turto nusavinimą. Aiškinama, kad tas nusavinimas gali buti padarytas tik popiežiaus sutikimu. Apskaičiuojama, kad Lietuvoje bažnytinii turtų yra už šimtą milijonų litų.

SUEMĖ ŽUDIKUS IS OK. LIETUVOS.

KAUNAS. — Kučių naktį Okupuotoj Lietuvoj, Čičiunų kaime, 8 kilometrai nuo Onuškio, lenkai broliai Jankowskiai nužudė 5 kaimiečius ir po šių žiaurių nužudynių pabėgo į nepriklausomą Lietuvą, kur jie buvo sumiti. Lenkai, patyrę apie jų suėmimą, dabar prašo Jankowskiaus išduoti.

Automobilistai Negali Susitaikyti

DETROIT, MICH., sausio 25 d. — Po kelių bandymų tartis, išrodo, kad automobilių dirbtuvių savininkai ir darbininkai susitarti negalės. Jungt. Valstijų darbo departamento sekretorė, p-lė Perkins, bandė sušaukti besiginčijantių pusių bendrą konferenciją Washington, bet ir tai nepavyko. General Motors korporacijos prezidentas, P. Sloan, Jr., sekretorei atsakė, kad korporacijos atstovai negalį jos pasiulyti priimti ir su darbininkų atstovais tartis, nes „sėdintieji“ streikieriai dirbtuvių neapleidžia. „Sėdintieji“ streikieriai bijo, kad apleidus dirbtuves — korporacija, nepripažinus unijos, galės tas dirbtuves atidaryti ir tartis su taip vadinama „Flin-t'o Sajunga“, kuri giriiasi didžiūmą darbininkų atstovaujama. Tokiai padėčiai esant, korporacija skelbia dirbtuves visviena atidarysianti, o Amerikos Automobilų Unijos organizatorius, John L. Lewis, skelbia, kad laikysis iki paskutiniųjų. Išrodo, kad be generalio streiko nebus galima apsieiti ir kad šis streikas gali buti ilgas ir reikšmingas Amerikos darbo istorijoje.

PER NAUJUS METUS GELES LIETUVOJE.

KAUNAS. — Šiemet Lietuvoje žiema nevisai šalta. Prieš Kalėdas Kauno apylinkėse sprogo kai kurie krumai ir karklai. Kauno gatvėse buvo matyti nemaža vaikų, nešiojančių parduoti išsprogusių karklų šakų. Prieš Naujus Metus Alekso slaituose viena moteriškė rado pražudusių žibuklių.

Laimėjo Streiką

PITTSBURGH, PA. — Sausio 20 dieną čia užsibaigė Pittsburgh Plate Glass Co. darbininkų streikas, kuris tęsėsi 98 dienas. Dabar kompanija pasirašė su unija sutartį, prižadėdama darbininkams mokėti po 8c. daugiau už valandą. Darbdaviai taipgi prižadėjo nepersekioti darbininkų priklausymą prie unijos. Streikas ir jo laimėjimas paliečia apie 6,000 darbininkų. Ši kompanija apie 90 nuošimčių stiklo gamina automobiliams.

“EISIME PIRMYN!“

WASHINGTON, D. C. — resnį gyvenimą visiems. Bet Sausio 20 dieną antram terminui įveržintas Franklin Delano Roosevelt Jungt. Valstijų prezidento urėdan ir J. Garner — vice-prezidento urėdan. Diena pasitaikė labai bloga — smarkiai lijo, todėl ir įveidinio ceremonijos nebuvo tokios įspudingos. Bet kaip daugelis žmonių, taip ir įveidiniame blogo oro per daug nepaisė. Prie vėžiūnų, prez. Rooseveltas atsisakė įveidinio ceremonijas atlikti po stogu — jos atliktos atvirame ore. Po to jis atsisakė važiuoti uždareme automobiliu — važiuojo atvirame, kad jis galėtų matyti žmones, o žmonės — jį. Jis pasakė: „Jei jie (tai yra žmonės) gali iškęsti, tai ir aš iškęsiu.“

Kaip ir paprastai, prez. pasakė įveidinamąją kalbą. Ši kalba buvo nepaprastai įspūdinga ir ja gėrisi net daugelis iki šiol buvusių Roosevelto politinių priešių. Prez. Rooseveltas pareiškė, kad valdžia dirbs už ge-

T E V Y N Ė

Savaitinis Susivienijimo Lietuvių Amerikoje organas, leidžiamas kas penktadienį.

S. E. VITAITIS — Redaktorius,
307 W. 30-th St., New York, N. Y.

Visi raštai skiriami „Tėvynėi“ turi būti siunčiami Redakcijos vardu ir turi būti su autoriaus parašu ir adresu. Prisiunčiamus raštus Redakcija trumpina ir taiso sulig savo nuožiūra. Netinkami spaudai smulkūs raštai — korespondencijos, eilės, pranešimai ir tt., nusiunčiami ir autoriams negrąžinami, jei nėra pridėta pašto ženklelių jų sugrąžinimui.

MAŽI ŽMOGIUKAI

SLA ir jo nariai nieko prieš dvasišką ar bent kokį tikėjimą neturi. Susivienijimas, mat, yra nesektinė, nepolitinė organizacija ir todėl į tokius reikalus neikiša: daugelis mūsų narių priklauso parapijoms — tai jų reikalas; daugelis net įvairiose politinėse partijose dalyvauja — ir tai jų įsitikinimas. S. L. A. ne vienienis, ne kitiems savo įsitikinimams nedraudė ir nedraudžia veikti. Rodos, taip ir turėtų būti: gyvename pilnų laisvės krašte ir elgiamesi taip, kaip išmanome, ar kaip kuriam geriau patinka.

Bet lietuviška dvasišką SLA jau nuo senai nepakenčia. Ji, jei ne ką kita, tai nors pakartotinai SLA bedievišką ir kokios tai laisvamanybės platintojų skelbia. Štai kad ir SLA Garbės Nario, Dr. J. Šliupo, „rėminas“. Praeitais SLA Seimas numatė reikalo ir paaukojo Lietuvos Etninės Kultūros Dr.-jui \$400. Ta mūsų auksa lietuviškiems dvasios vadams pasirodė tiesiog neprarijamu kaulu: mes netrukus pradėsime jau ir kitam seimui rengtis, bet lietuvių dvasišką SLA praėjo Seimo „bedieviško“ elgesio ir tos \$400 aukos dar neužmiršo — Marijonų ir kituose organuose redakcinius straipsnius rašo, visokias peržalgas ir pašaipas daro. Beabejo, nemaža galvosūkio, tie žmogeliai, net ir savo privačiuose pasikalbėjimuose padeda.

Tokių žmonių, mums rodosi, reikėtų tiesiog pasigailėti, nes jie yra labai maži žmogeliai, su kuriais tik į Romą einant dar būtų galima susikalbėti: jiems viskas gera, ką jie daro, bet viskas bedieviška, nedora, nelietuviška ir net prakeiktina, jei kas šviesesniais akimis į gyvenimą žiūri. O išties, iš šių laikų dvasiškios, kuri, rodos, yra daugiau pamokyta, negu anų laikų „keturkliaisiai kunigai“, reikėtų daugiau tikėtis ir susilaukti.

Kunigai, jei jūs norite gyventi, leiskite ir kitiems tai daryti. Jei jūs žmones mokinate siekti laimingo pomirtinio gyvenimo, tai kodėl kitiems neleisti tamsius žmones pamokyti, kaip šiame medžiaginiame pasauly su geresnį gyvenimą susikurti? Pagaliau, argi išmintinga norėti, kad visi žmonės vienukiu protu gyventų ir vienaip tikėtų? Ergo, jei taip būtų, tai visas gyvenimas paskėtų nepakenčiamoj monotoniškoj tyloj, visokios žmonių progresas sustotų.

Kas liečia patį Susivienijimą, tai lietuviškiems dvasios vadams patartume perdaug nesirūpinti: jūsu niekinamas Susivienijimas, lygtas ujamas vilkas, bujoja ir tiek.

PROTESTUOKIME!

Pastaruoju metu mūsų spaudoje nuskambėjo nemalonių žinių apie lenkų represijas okupuotojoje Lietuvoje. Ten „prošešpanai“ su didžiausiu įsiutimu persekioja kiekvieną lietuvišką judėjimą, kožną lietuviškos organizacijos žingsnį ir tas organizacijas jau veik galutinai išsmaugė, lietuviškas mokyklas uždarinėjo. Jie uždarė net ir tokią draugiją, kurios buvo grynai ekonominio pobūdžio. Prie to, žinios iš sausio 16 dienos nūsako, kad lenkai dar ir toliau eina: 50 lenkų kareivių, apsiginklavusių kulkosvaidžiais, gerokai pastūmėjo demarkacijos liniją gaires Lietuvos pusėn. Nors dėl to žygio Lietuvos kareiviai protestavo, bet lenkai nepaisė. Matome, kad lenkai smaugdami pa-

vergtuosius lietuvius, tuo dar nepasitenkina; neužtenka jiems ir tų lietuviškų žemių, kurias iki šiol jie laikė — jie dar toliau į Nepriklausomąją Lietuvą knisiasi...

Tai begaliniai svarbūs įvykiai, dėl kurių kožnas lietuvis turėtų gyvai susidomėti. Šiais įvykiais taipgi turi susidomėti lietuviškos organizacijos, draugijos ir kuopos. Į tai ypatingą dėmesį reikia kreipti ir S. L. A. kuopoms. Tuo tikslu reikia sukurti specialius susirinkimus ir juose reikšti lenkams protestus. Jei kur to negalima padaryti — kad ir kuopų susirinkimuose apie tai reikia pakalbėti ir lenkams, protesto žodį pasakyti. Tokie protestai turi būti siunčiami į atitinkamas įstaigas: lietuvių ir amerikonių spaudai, Tautų Sąjungai Genevoje ir Amerikos vyriausybei. Reikia šauktis pagalbos. Jei tos pagalbos kultūringasai pasaulis neištesės, tai lai nors mato, kaip lenkai „savo brolius“ lietuvius smaugia.

Amerikos lietuviuose netruksta gerų norų skriaudžiamuosius užtauti. Amerikos lietuvių rūpinasi net ispanų likimu, turi organizaciją, kuri rengiasi padėti savo broliams Nepriklausomoje Lietuvoje daugiau laisvės įsigyti. Todėl ar gali Amerikos lietuvių tylėti tuomet, kai mūsų brolių trečdalis lenkai okupuotoje Lietuvoje dvasiniai ir medžiaginiai baigia išsmaugti?!

Protestuokime!
(Pavyzdinė rezoliucija telpa 5 pusl.)

KILBASAI IR MENAS

Menas (muzikos, dainos, scenos, tapybos, lipybos ir tt.) galima šiais keliais ruožais apibūdinti: žmogus būtų laukinis, jei jo dvasios augštybėn nekeltų menas. Žmogaus dvasia lengviausiai pasiekiamą su meno pagalba. Meno žmogus ieško ir suranda pasitenkinimą, nes jo siela nuolat ieško grožio, malonesnių jausmų ir gėrio. Meno priemonės suteikia peno žmogaus dvasiai. Dvasios peno įstaugose žmogus glūdi susimastęs ir „visada“ iš tokių įstaugų grįžta pasitenkęs ir nors trumpam laikui savo kasdienius darbus užmiršęs. Meno puota padaro mums gilesnio ir stipresnio įspūdžio, negu valgio ir gėrulių puota. Menininkai tarnauja augštam tikslui. Jų kuriniai augštai įvertinami. Todėl mes ir menininkus gerbiame.

Mūsų scenoje yra daug pasitarinčių ir žmogaus sielą aukeletį prisidėjęs dainininkas, Kipras Petrasauskas. Neseniai, „visa“ lietuvių tauta minėjo p. Petrausko 25 metines menininko darbavimosi sukaktuves. „Visa“ kabutėse rašome todėl, kad pas mus dar yra žmonių, kurie į meną, matyt, kitaip žiūri ir vietoje meno lietuviui dar ką kita siūlo. Vienas Amerikos lietuvių laikraštis, „maikiško“ pobūdžio redakciniame, štai ką lietuviui vietoje meno teikia: „Šnūžtas kilbasas su raugytais kopustais, o jeigu prie to dar yra painte (puskvortė — Red.) šnapso, tai geresnio pikniko nereikia... Lietuvis nori tik lašinių. Meno jiems nereikia“.

Šis naujoviskas iš lietuvių kultūringumo pasijuokimas, aišku, gimė tik todėl, kad lietuviui p. Petrausko pagerbė. Mes dar gerai pamename, kaip apie 25 metį atgal, rodos, tame pačiame laikrašty buvo rašyta: „Klausiau-klausiau dainavimu, bet valgyti kaip norėjau, taip norėjau...“ Tiesa, be smužtytų kopustų ir gyvenimas būtų neįmanomas. Bet be meno, kaip augščiau cituojame, tas kopustų valgytojas būtų laukiniškas ir jis tik kopustus teparbitų — prakilnesnio, jame nieko nebūtų.

Ar lietuvių tik į kopustus tiki? Mes taip nesakysime. Mes žinome, kad meno srity ir meno supratime, savoje proporeijoje, lietuvių nemažesni už kitus. Mes dasileidžiame, kad ir to „kopustiško“ straipsnio rašytojas į meno šventę, sakysim koncertą ar operą, kai kada mēna. Mes, tačiau, žinome, kad yra tokių lietuvių, kurie tuos kopustus iš savo brolių-lietuvių prakaito valgo, bet

lietuvi vis tik laukinišku traktuoja... Šitokie lietuvių pažeminimai yra labai apgailestini.

LIETUVIŠKOS PAMOKOS

Dėka geriems lietuvių prieštarams ir kaikiuriams lietuvių darbuotojams, su pradžia praeitų metų mokslo sezono Columbia universitete (New York) įsteigta lietuvių kalbos kursai. Tai neapsakomos svarbos reikšmės! Juk dar netaip labai senai Amerikoje apie lietuvių tiek mažai žinota ir iš jų neretai tyčiotasi, o dabar jų kalba augščiau-sioje krašto mokykloje dėstoma.

Kiek mums žinoma, tenai mokoma lietuvių pradinė kalba, augštesnė kalba ir dėstoma lietuvių literatūros istorija. Mokytojauja Dr. Jonas Rymavičius (Amerikoje gimęs ir augęs jaunuolis), kuris tam reikalui yra daug pasišventęs ir kuris prie tų pamokų palaikymo net finansiškai prisideda.

Šis didelės svarbos įvykis nepaprastas ir mūsų organizacijoje: praeitame Pildomosios Tarybos suvažiavime nutarta teikti 10 stipendijų lietuvių kalbos Columbia universitete besimokinančioms lietuviams. Tenka girdėti, kad į šį reikalą yra domę atkreipę ir kitos lietuvių organizacijos, būtent New York-Brooklyno Lietuvių Profesionalių Dr.-ja, rodos, net tris tokias stipendijas skirianti. TMD. irgi ką tokio žada.

Deja, tačiau, kad lietuvių kalbos kursas mažai kas lanko. Tiesa, mokinių yra tiek, kad kursai bus galima ir ateity palaikyti, bet jų vis dar labai mažai... Todėl patartina Amerikoje gimusiems lietuviams, kurie tame universitete mokosi — šios progos nepaleisti ir savo prigimtos kalbos bent pasimokyti. Patartina, taipgi ir tėvams savo vaikus paraginti esamai lietuvių kalbos kursais pasinaudoti. Priežodis sako: „Ką išmoksi — už pečių nereikės nešioti.“ Ypač bus svarbu, jei tu, jaunuoli, su savo prigimta, sena ir gražia kalba susipažinsi ir savo fantos literatūros pasimokysi. To už pečių tai jau tikrai nereikės nešioti. Tai tave, jaunuoli, padarys geresniu ir sąmoningesniu lietuviu.

KAM TO REIKETŲ?

Ginčų tarpe darbo ir kapitalo visuomet buvo ir bus visame pasaulyje. Bet Amerikoje tų ginčų yra daugiau, negu kur kitur. Tie ginčai, dažniausiai, išsivysto į nuostolius ir net gyvastimis apmokamus streikus. Nėra tų metų, kad didelį streikų nebūtų. Nėra to streiko, kuris didesnių ar mažesnių nuostolių darbininkams, darbdaviams ir visuomenei nepadarėtų.

Mes streikų neneigiame: jie reikalingi, nes, be jų darbdaviai per daug darbininkams sprandais jodytų. Be jų darbininkai nebūtų organizuoti. Už geresnį savo buvį darbininkas priverstas kovoti. O jei to nedarys — skurdus jo gyvenimas. Tačiau, daugelis streikų galėtų ir neįvykti, jei valdžia dėl jų kilimo ar nekilimo išanksto pasirūpintų.

Paimkime, kaip pavyzdį, kad ir dabartinį General Motors korporacijos su darbininkais konfliktą. Juk streikuoti darbininkai senai rengėsi. Valdžiai apie tai nebuvo paslaptis. Tačiau valdžia streikininkus su darbdaviais taikinti imasi jau tik tuomet, kai streikas pilnoje to žodžio prasmeje liepsnoja, kuomet abiems pusėms ir visuomenei skriaudoms nemaža padaryta.

Jau daug geriau šis reikalas sutvarkytas kituose kraštuose, ypač Anglijoje, kur į begrumojantį streiką valdžia įsikiša dar tuomet, kai jis nėra įvykęs.

Kol ir Amerikoje to nebus — galima sakyti „berėkalingų“ streikų dar nemaža pasikartos ir jie visokių nuostolių visuomenei padarys.

Ispanijoje kaujasi dviejų idejų šalininkai. Kas laimės šį karą, to ideja stipriai išsivys visoje Europoje.

ŽMONIŲ SVEIKATA

Šį skyrį veda DR. SUZANNA SHLAKIS,
6733 Crandon Ave., Chicago, Ill.

Visus šiam skyriui skiriamus rašinius reikia siųsti
stačiai skyriaus vedėjui, čionai paduotu antrašu.

ŽIEMA IR ŠALČIAI.

Rašo DR. SUZANNA SHLAKIS.

Žiemai užėjus, daug dalykų sveikatai sumažėja. Kai SAULĖS SPINDULIAI jau nukrypsta — netenkam tų naudingų jos vitaminų. Sumažėja ir TYRŲS ORAS.

Miestuose daug dumų ir dujų suteršia orą. Namuose užsidarinėje, vis kvėpuojame tą patį šildytą orą, kuris greit būna netikęs dėl geros sveikatos. Ir per kelis mėnesius tokio oro kvėpavimo, mūsų organai nusilpsta ir mes labai dažnai „pagauname“ šaltį.

Dar kitas sveikatos dalykas žiemai mums sumažėja ir mus nusilpina, tai: mes sumažiname gėrimą vandens. Vasarą visi vandens geriam daugiau. Bet žiemą sustojame vandenį vartoti, rodos jo mums nereikia. Bet vandens mūsų kūnui reikia nors dvi kvartas į dieną. Jį turėtume gerti, kad mums suteiktų gerą kraujotaką, mums organai nusilpsta ir mes labai dažnai „pagauname“ šaltį.

Žiemą taipgi sumažėja daug šviežių fruktų ir daržovių, kas suteikia daug reikalingų mineralų ir vitaminų. Negaudami visų šių šviežių augmenų, netenkame daug gerumų dėl sveikatos.

Skaudus įvykiai Vilniaus Padangėje

(Lietuvos Spaudos žinios)

1.

WASHINGTON, D. C., sausio mėn. 18 d. — Po Vilniaus okupacijos, kurią taip meistriskai įvykdė Želigovskis, Lenkijos maršalo vienas patikimiausių generolų, kitose pasaulio kraštuose įvyko keletas kitų panašių užkariavimų „netyčiomis“. Tautų Sąjunga ir net kai kurios didžiosios valstybės, ypač Jungt. Valstijos, tokių modernių užkariavimų atžvilgiu pastaruoju metu pradėjo taikyti „nepripažinimo principą“. Taip pavyzdžiui, Mandžrijos užkariavimo faktas tebėra iki šiol Amerikos nepripažintas japonams. Lenkija, ginklo pajėga okupavusi Vilniaus kraštą, labai norėtų, kad Lietuvos „nepripažinimo politika“ būtų pakeista, tai yra, kad Lietuva pripažintų Vilniaus okupaciją de jure. Gerai žinodama, kad Lietuva to niekada nepadarys liuosu noru, Lenkija ima, kaip matom, įvairių priemonių Lietuvą priversti.

Kad agresyvus Lietuvos kaimynas Lenkija nekaimyniskai elgtųsi, yra gerai žinoma netik mums lietuviams, bet ir kitiems jos kaimynams. Lenkija išaugo į didelę valstybę aplinkinių tautų sąskaiton. Dabartinė Lenkija tapo panaši prieškarinei Austrijai: Lenkijos ribose atsiras dideli skaičiai ne lenkų tautybės gyventojų. Lenkai, vietoje geruoju sugyventi su savo mažumomis, kaip kad dar Lietuva, čekai, latviai ir kitos kultūringos tautos, visomis išgalėmis stengiasi mažumas sunaikinti, sulenkinti ir šiuo keliu eidami jie dažnai pralenkia net Rusijos carų užsiuėjimus.

Mes lietuvių dėl lenkų tokios politikos palyginamai daugiau žinome. Po sulaikymo šovalkų sutarties 1920 metais, Lenkijos valdžiai pateko visas trečdalis Lietuvos teritorijos drauge su visos Lietuvos sosto-ke valdžia įsikiša dar tuomet, kai jis nėra įvykęs.

Kol ir Amerikoje to nebus — galima sakyti „berėkalingų“ streikų dar nemaža pasikartos ir jie visokių nuostolių visuomenei padarys.

Ispanijoje kaujasi dviejų idejų šalininkai. Kas laimės šį karą, to ideja stipriai išsivys visoje Europoje.

Pasilsį žiemą irgi dažnai sumažinam, nės neretai pavargstam su visokiais vakarais ir pasilinksminimais iki vėlyvų nakties valandų. Visi tokie parengimai buna svetainėse. Dideliuose susirinkimuose oras nebūna tyras ir todėl mūsų kūnas nusilpsta. Aišku, visi šie dalykai, susidėję per ilgą žiemos dieną, mus labai nusilpina ir mės, netikėtai persišaldę, susergame mūsų šalčius, o jei nesergame, tai tas mažas šaltis ir į sunkią ligą pavirsta. Verta atkreipti dėmesį tokių susirgimų pasisergėti.

Keli Pasisergėjimai.

Nesusidėti su ypatomis, kurios dažnai kosi ti bei čiaudi.

Nebūti didelėse sueigose.

Neduoti kojomis sudrekti. Neužsidaryt namuose nuo saulės ir tyro oro.

Neduoti namams sudrekti. Ore kasdien vaikščioti. Miegamų kambarių langus laikyti atvirus.

Nepavargti fiziškai ir pasilsėti nors devynias valandas. Susirgus, neduoti ligai įsivyrėti; reikia atsigulti ir pasigydyti.

Turint karštį, reikia paskauti gydytoją, kad tinkamai dažnųretų tą šaltį sveikatai geresne užlaikyti.

kas laikraštis skundžiasi, kad tokis darbas, kada pati valstybė pradeda engti savo piliečių dalį, yra panašus į sadizmą. „Čia reikia jau veikti! Bent kol kas garsiai šaukti, kad platusis pasaulis atsižinotų, jog sadizmas (tai yra nekaltų kankinimas) kai kur virsta politikos priemone.“

„Vilniaus kraštas darosi panašus į kapines“ — sako kaimiški „Lietuvos Aidas“. Bet jei nepanašu, kad okupantai pajęgti išnaikinti lietuvius, nuo senovės Vilniaus krašto gyventojus. Visi okupantai elgiasi panašiai. Gal lenkai jau užmiršo kaip juos engė rusų žandariai?

Vilniečių nelaimė atjaucia visa Lietuva ir plačiamie pasaulį gyvena lietuvių. Pernai metais gruodžio mėn. Kaune ir visoje Lietuvoje įvyko skaitlingi protesto mitingai ir pasipiktinimo balsai Vilnijos viešpakių adresu. Čia Amerikoje Chicago lietuvių masiniu būdu pirmieji pakėlė protesto balsą okupantams ir užuojautos pareiškimą Vilniaus krašto nukentėjusiems lietuviams. Jų pavyzdžiu pasieks kitos kolonijos.

3.

Gal būtų ryšiu su masiniu lietuviškų organizacijų suardymu Vilniaus krašte — demarkacijos linijoje irgi pastebėta keletas keistų įvykių. Zarasų apskrityje, Dūksto ežero rajone lenkų sargybiniai pradėjo kaitelioti ir stumti Lietuvos pusėn „administracijos ribos“ gaires. Lietuvos pasienio sargyba tas gaires atstatydavo į senas vietas. Bet lenkai vis nesiliaus su tomis gairėmis žaisti. Šyk Lietuvos sargyba, išpėdama lenkus, paleido du šūvių oran; lenkai tada pasitraukė nuo gairės. Bet po kelių dienų lenkai vėl pasirodė: šį sykį apie 50 kareivių skaitliu apsiginklavę kulkosvaidžiais ir granatomis; jie, nepaisydami Lietuvos pasienio sargybos protesto, per kėlę gairę keletą metrų Lietuvos pusėn ir susijungę telefonu su savo štabu susimetė aplink perstatytą gairę. Tada įvyko sausio 16 d. šiais metais. Lietuvos parubėžio apskrityje viršininkas tuojau bandė susisiekti su atitinkamu lenkų valdžios viršininku, kad incidentą išaiškinti. Pasiulyta susitikti demarkacijos linijoje ryt dieną, sausio 17 d. Bet štai sausio 18 dieną „Elta“ mums praneša, kad lenkų storasta atsisakė susitikti su mūsų apskrity viršininku (Užbaiga ant 5 pusl.)

